انواع ترکیب غامض؛ اعتباری و انضمامی

در اینجا قبل از آن باید مطالبی که خیلی راجع به آن فکر شده، بررسی کنیم. ببینید وقتی اجزائی مثل بیتها و بایتها بخواهند ترکیب شوند، ترکیب، انواعی دارد. قدیم می‌گفتیم «لیس الکل الا الاجزاء بالأسر». این بحث ترکیب، در کتابها خیلی گسترده مطرح نشده است. از قرن نوزدهم تا به حال بحثهایی پیش آمد که بهشدت اینها را درگیر کرده و مفصل راجع به انواع ترکیب فکر کردند. قبلاً در مباحثه ده سال پیش، مطالبی را عرض کرده بودم و الآن هم که حرفهایی که حالا زده شده را دیدم، برایم خیلی جالب و عجیب بود. یکی از آنها را هم دیروز عرض کردم در المپیازن و حرفهایی که در پنجاه سال اخیر که دهها مقاله نوشته شده است.

سؤال این است: وقتی یک چیزی ترکیب می‌شود به صورت یک کل، چیز سومی از اجزاء پدید می‌آید ای نه؟ اگر ۹۹ تا جزء باشد، صدمی که کل است، چیزی غیر از اجزاء است ای نه؟ می‌گوییم خب وقتی ترکیب خیلی غامض شد، خالصه یک چیزی پدید می‌آید و کاری از آن برنمی‌آید. امروز می‌خواهم این را عرض کنم: این غموض ترکیب، دو جور است - فعلاً دستهبندی کلی آن این است، اما بعداً می‌بینیم انواع بیشتری هست - و تا ما این دو جور را جدا نکنیم، به هوش پایهمحور نزدیک نمی‌شویم.

وقتی ترکیب، غامض می‌شود؛ من مثال می‌زنم؛ الآن دو عدد را در هم ضرب می‌کنیم؛ مثلاً چهار پنج تا، ۲۰ تا می‌شود. وقتی ضرب، غامض شد چه می‌شود؟ ای مثلاً جمع زدن؛ عدد ۱۵۰ را با ۱۲۰ جمع می‌زنیم و حاصل جمعش این می‌شود. ضرب ای جمع وقتی غامض شد، چه می‌شود؟ شما می‌گویید ۱۵۰، ضرب در ۳۲۵، ضرب در یک میلیون، ضرب در... ؛ نه عدد غیر رونده می‌آوری و می‌گویید چه ضرب غامضی شد. اعداد توی که با هم خیلی فاصله دارند را جمع می‌زنید و می‌گویید چه جمع غامضی شد. آیا این غموض غیر از این است که خالصه وقتی جمع زدید، حاصل جمع همان است؟ شما چه بگویید ۱۵ به اضافه ۴، ۱۹ می‌شود، چه بیست عدد غامض بیاوری و جمع بزنید و در آخر کار بگویید، «لیس الکل الا الآحاد»؛ غموض که در اینجا کاری نکرد. عملگر ما در جمع این آحاد، عملگر ریاضی بود؛ عملگر جمع و عملگر ضرب. اینکه می‌گوییم «لیس الکل الا الاجزاء بالأسر»، دقیقاً اینجاست. می‌تواند غامض شود، اما غموضی که مرکّبش -آنچه که این ترکیب را می‌آورد- عملگر ریاضی است؛ عملگری است که این کمّها را با هم جمع می‌زند. این یک جور غموض است. اما یک گونه از غموضها هم به این صورت نیست و نمی‌توان گفت که جمع بزنید.

بازبینی #3
ایجاد شده 6 ژانویه 2025 12:38:37 توسط ... .
به روزرسانی شده 9 ژانویه 2025 09:51:45 توسط ... .